

„Mūsų“

LAIKRAŠTIS LIETUVIŲ VISUOMENEI

MEMMINGENAS
1948 M. LIEPOS 28. D.
TREČIADIESIS
NR. 76 (459) III. METAI

Amerika turi saugotis depresijos

Paskulinę valandą:

Londonas. „Dėl Tarptautinės buklės“ Bevinas atidėjo savo atostogas, kurios turėjo prasidėti šiandien. (D INS).
Londonas. Po dviejų dienų derybų JAV, D. Britanija ir Prancūzija sutarė padaryti demaršą sovietams dėl Berlyno krizės. (D).
Berlynas. JAV ambasadorius Bedell Smithas antradienį prieš vidurnaktį atskrido iš Londono į Berlyną, kur išbus iki ketvirtadienio, kada skris į Maskvą. (D).

Suomija vis dar neįveikia sunkumų

Helsinkis (Dena/AFP). Nuo visuotinių rinkimų Suomijoje praėjo jau 25 dienos, bet būsimai vyriausybei sudaryti vis dar yra sunkumų. Prezidentas Paasikivis naują vyriausybę sudaryti pavadė socialdemokratų frakcijos pirmininkui Holmui, kuris gana greit susitarė su antra didumu partija — agrariais. Tačiau pasitarimai su liaudies demokratais, kurie yra susibūrę aplink komunistų partiją, pasirodė sunkesni.
Valstybės prezidentas Paasikivis pasiūlęs trijų koaliciją, kuri būtų panaši į iki šiol buvusią vyriausybę. Jam atrodo, kad komunistų ir jų šalininkų opozicija būtų pavojinga.

JAV ir D. Britanija kaltos

Londonas (Dena/INS). Westminsterio kardinolas B. Griffinas trečiądienį apkaltino sovietus, kad jie leidžia badauti tautoms, idant tuo būdu sukeltų pasaulinę revoliuciją.

Tas katalikų bažnyčios dignitorius kalbė už dabartinę buklę Berlyne ir kitose Europos vietose priekyrie JAV ir D. Britanijai, kadangi jos prieš sovietus neparodė tvirtos laikymosi.

Dviejų metų planas visai Vokietijai

Berlynas (Dena). Sovietų zonos ūkio komisija priėmė SED pasiūlytą dviejų metų ūkio planą. Pastarasis yra taip sukurptas, jog iš sovietų zonos gali būti išplėstas ir į kitas zonas.

Išpėjamas streikas Graikijoje

Atėnai (UP). Graikijos profesinės sąjungos išpėjo vyriausybę, kad ši antradienio rytą bus padarytas dviejų valandų generalinis streikas, kuris bus kaip demonstracija dėl algų padidinimo, ryšium su padidėjusiomis gyvenimo išlaidomis.

Siuo metu Graikijoje jau streikuoja pašto ir telegrafo personalas. Liepos 23 d. kilęs jų streikas, išskiriant žinių tarnybą, nutraukė bet kokią susizinojimą.

Graikijos generalinio štabo komunikate sakoma, kad pietinės Graikijos kalnuose sukildė emėsi akcijos, bet jie buvo atmesti su sunkiais nuostoliais.

Oro manevrai Anglijoje

Londonas (NF). Sekmdienį pietinėje Anglijoje įvyko oro manevrai, kuriuose dalyvavo apie 100 apšausminių lėktuvų.

Amerika perorganizuoja slaptają tarnybą

Washingtonas (NF). Iš Washingtono praneša, kad amerikoniai ketina iš pagrindų perorganizuoti slaptają tarnybą (žvalgybą). Prezidentui Trumanui ir karo ministeriui Forrestalui pavadus, komisija slapta ruošia reformą.

Slaptąją tarnybą buvo užpuolę žymūs kongreso atstovai, kad ji nesugebėjusi painformuoti ministerio Marshallio apie Bogotos pučą prieš Panamos konferenciją.

Japonus išpėja nestreikuoti

Tokija (Dena/Reuteris). Generolas McArthuras išpėjo Japonijos vyriausybę, kad ji tvirtai laikytųsi prieš „mažumos spaudimą“. Be to, generolas išpėjo, kad valdininkai nekeltų streiko.

Generolas McArthuras jau du kartus įspėjo, kad būtų išvengta valdininkų streiko.

Vyriausybės kariuomenė traukiasi

Nankingas (Dena/Reuteris). Po smarkių kovų Mandžurijoje vyriausybės kariuomenė pasitraukė iš Anšamo, žymaus plieno pramonės centro.

Ryšių su padėtimi maršalas Ciangkaisė — inspektuoti fronto. Kinų kariuomenėje fronto sektoriuje la-

Washingtonas (Dena). INS praneša kad prezidento Trumano suauktas specialus kongreso posėdis prasidėjo pirmadienį. Prezidentas jau tautiniame demokratų konvente pranešė, kad bus suaukta JAV kongreso nepaprasta sesija, kuri apsvaistytų kainų kilimo, būtų stokos ir kitus svarbius ir skubius klausimus.

Jau pirmadienio rytą aštuoni vadovauja respublikininkai, atstovai ir senatoriai, turėjo pasitarimus.

Pirmadienio vakare Baltuosiuose rūmuose buvo paskelbta aštuonių punktų programa, pateikti kongresui. Svarbiausias prezidento reikalavimas liečia priemones apsaugoti nuo infliacijos. Kiti punktai apima gyvenamo ploto padidinimo klausimą, auklėjimo reikalą ir reikalavimą nustatyti minimalinį atlyginimą, kuris būtų ne mažesnis kaip 75 centai valandai.

Septintas punktą yra labai opi piliečių teisių programa.

Trumano programa: Kontrolės priemonės gelbėtis nuo depresijos pavojaus

Antradienį, antrąją nepaprastos sesijos dieną prezidentas Trumanas, kaip Reuteris praneša, pareiklavo kongresą sulaukyti pragyvenimo išlaidų kilimą JAV ir pasiūlė aštuonių punktų programą šiam tikslui pasiekti.

Istatyminėmis priemonėmis turėtų būti vėl sumažintos pragyvenimo išlaidos ir pašalintas gyvenamųjų patalpų trūkumas. Prezidentas pareiškė, kad tai yra dalykai, kurie rūpi kiekvienai amerikiečių šeimai.

Žydai atmeta arabų sąlygas

Telavivas (Dena/Reuteris). Izraelio vyriausybė pareiškė, kad Jeruzalės naujamiestis, kuris yra gyvenamas žydų, ji laiko žydų užimta sritimi. Apie 100.000 tos miesto dalies gyventojų ateityje bus pavesti Izraelio kariniam gubernatoriui.

Jt tarpininkas Palestinoje grafas Bernadott pirmadienį Haifoje turėjo pasitarimus su Izraelio politikais apie pastovų Jeruzalės demilitarizavimą. Vakarykščiai jis konferavo tuo pačiu klausimu Beirute su arabų politikais, kur jis gavo arabų patikinimų Jeruzalės saugumui.

Iš Haifos Bernadott atvyko į Telavivą, kur susitiko su Izraelio užsienio reikalų ministru Shertoku, kurį jis painformavo apie arabų pageidavimus, kad žydai turi sustabdyti į Palestiną bet kurią žydų imigraciją ir leisti arabų pabėgėliams vėl grįžti į sa-

lę taip pat liečia ir visą pasaulį, nes pasaulio taika pareina nuo JAV ūkinio pajėgumo.

Vidaus ir užsienio komunistai tikisi, kad dabartinė gerovė turi išvirsti į ūkio depresiją. Jeigu dėl per mažos aukštų kainų kontrolės įvyktų JAV didelis ūkio sukrėtimas, tai tuo pačiu ir viso pasaulio viltys dėl pastovios taikos turėtų pražūti, nes tada pirmoji sąlyga šiam dalykui — visų šalių ūkinis atkurtimas — nustotų egzistavusi.

Trumano pasiūlytoji programa susideda iš šių 8 punktų:

1. Atnaujinti pernelgusių didelių pelnų mokestį;
2. Atnaujinti kredito kontrolę suvaržant prekybą srityje;
3. Sureguliuoti bankų kreditų davimą;
4. Prižiūrėti spekuliaciją prekių biržose;
5. Normuoti trūkstantias prekes;
6. Įvesti sustiprintą būto nuomų priežiūrą;
7. Įgalinti vyriausybę reikalui esant, įvesti prekių normavimą;
8. Įgalinti vyriausybę įgyvendinti kainų kontrolę trūkstantioms prekėms ir priežiūrą atlyginimams, jeigu šie dalykai gresia pakelti kainų lygmenį.

Be to prezidentas pareikalavo, kad kongresas įvestų dar visą eilę kitų priemonių. Tarp jų — pagerinti tremtinių padėtį ir įsileisti 400.000 DP per ketverius metus vietoj dabar priimtose 200.000 DP imigracijos kvotos.

Siuo atsiaklausti tautos

Bruselis (Dena/AFP). Krikščionių socialistų parlamento frakcija visais balsais nutarė parlamentui ir senatui pasiūlyti įstatymo projektą, kuriame karaliaus klausimai būtų išspręstas tautos referendumo.

vo kaimus. Abu arabų pageidavimus Shertokas atmetė. Žydų imigracija esanti tik žydų valstybės reikalas, o grįžę į savo kaimus arabai gali sudaryti penktą koloną.

Iš čia grafas Bernadott išskrido į Rodoso salą. Iš ten vienas stebėtojas pranešė, kad paliai Haifos Telavivą kelią žydų lėktuvai ir pėstininkai puolė 3 arabų kaimus ir tuo pažeidė ginklų paliaubas.

Pagal laikraščių pranešimus iš Nazareto, „arabų tautinio išvadavimo komitetas“, arabų komunistinė organizacija, išlindo iš pogrindžio ir, bendradarbiaudama su Izraelio darbo ministerija, atidarė telkimo įstai-gą. Laikraščiai tam pirmam arabų ir žydų bendradarbiavimo žingsniui, kuris arabų visuomenės sutiktas labai palankiai, teikia didelės reikšmės.

Sovietų sektoriuje stinga duonos

Berlynas (Dena). Sovietų įstaigos neįsileido į Berlyną Danijos Raudonojo Kryžiaus vieno vagono su siuntiniais Berlyno miesto gyventojams. Neleidimas motyvuojamas tuo, kad kai kurie siuntiniai būvę adresuoti vakarinių sektorių gyventojams.

Amerikiečių sektoriaus Berlyno komendantas plk. F. Howleys pareiškė, kad sovietų sektoriuje maisto produktų stinga dėl Berlyno blokados. Tuo pareiškimu jis kreipėsi į sovietų licenzijuotos Berlyno spaudos puolimus ir grąsytus, kuri visą kalnę dėl to nori suversti Berlyno magistrato maitinimo skyriaus vedėjui.

Howleys pasisakė manas, kad sovietų komendantūra ieško atpirkimo ožio dėl maisto stokos Berlyno gyventojams.

Howleys apibūdino juokingu dalyku sovietų pasiteisinimą, kad dėl maisto sunkumų esą kalti amerikiečių diversantai, susimokę su Berlyno savivaldybe.

Amerikiečių karinė valdžia labai apgalvestaujanti, kad sovietų komendantūra, kuri neseniai gyrėsi galinti aprūpinti visą Berlyną, dabar turi sunkumų jau savo sektoriuje ir kad Koepenicko ir Prenzlavo kalnų distriktų gyventojai jau visą savaitę nebegauna duonos.

Valstybių galvų konferencijos nebus

Washingtonas (Dena/INS). Prezidento Trumano spaudos sekretorius Ch. Rossas pranešė, kad Trumano nusistatymas dėl valstybių galvų susitikimo Berlyno krizės svarstyti tebėra nepasikeitęs. Trumanas neketina imtis tos iniciatyvos. Pasak Rossa, tuo klausimu Londone pasklidę gandai neturi jokio pagrindo.

Juodoji prekyba Berlyne

Prieš pradėdami iš Berlyno gabenti DP (NYHT žinioms tai yra žydai) i rinka na-

siųpė didžiausią kiekį maisto ir prabangių dalykų.

Vokiečių ir amerikiečių karinė policija buvo apsupusi stovyklas ir be atodairos pliekė guminėmis lazdomis, kai praėiviai bandė apieiti dokumentų kontrolę ir patekti į stovyklas.

Už policijos užtvarų susitelkė apie 3—4000 minia ir prekiaavo daiktais, kurie dar buvo likę nuo išpardavimo paskutinėmis dienomis. Daugiausia buvo prekiaujama kava ir kakava, už svarą mokant po 30 DM.

Išgijo neapykanta

Ne vien Berlyno klausimas, bet visa sovietų okupacijos problema turi būti svarstoma JT forume, pareiškė Berlyno liberalų demokratų jaunimas priimtoje rezoliucijoje. 1945 m. Sovietų Sąjunga turėjusi visas galimybes įsigyti vokiečių tautos draugiškumą. Tačiau pakako trejų metų sovietų okupacijos, kad 20 mil. gyventojų draugiškumo jausmus paverstų neapykanta. Rezoliucijos pabaigoje siūloma, kad suinteresuotos vyriausybės savo pačių labai vestų griežtesnę europinę politiką, į kurią Vokietiją būtų labiau ir labiau įtraukiama kaip veiksnys.

Nuo rugpjūčio 1. perima Berlyno maitinimą

Vienas sovietų centrinės komendantūros atstovas oficialiai pranešė Berlyno magistratui sovietų vyriausybės potvarkį, pagal kurį nuo rugpjūčio 1. dienos maistas bus siųs teikiamas visam Berlynui.

Kartu magistratui įsakyta įsteigti vyriausioje mitybos įstaigoje specialų skyrių, kuris turės vykdyti šį potvarkį. To skyriaus vedėjo postoviui sovietai nurodė ir asmenį. Įsakymą sukomplektuoti to skyriaus personalą, kuris turės dirbti pagal sovietų karininko direktivą.

Netvirta naujos vyriausybės padėtis

Paryžius. Prancūzijos tautinis susirinkimas antradienį patvirtino 357 balsais prieš 197 Marie sudarytąjį ministerių kabinetą. (D).

Paryžius (Dena). Marie vyriausybės sudėtimi itin nepatenkinti socialistai. Socialistų frakcijoje balsuojant tą reikalą, tik 33 nariai pasisakė už vyriausybę, 30 balsų prieš ir 8 balsai susilaikė. Blumas kaip ga-

lėdamas pasistengė, kad padidintų socialistų skaičių, remiančių vyriausybę.

I antradienio naktį sudaryta Marie vyriausybė didžiausią atramą rado valstybės prezidento Auriolio asmenyje, kuris panaudojo visą įtaką jai išgelbėti. Iš kitos pusės socialistai pabūgo, kad vyriausybei negavus pasitikėjimo gali būti paleistas parlamentas ir paskelbti nauji rinkimai.

I Marie vyriausybę įeina 5 radikalsocialistai, 5 MRP, 6 socialistai ir 2 nepriklausomi respublikininkai.

Labiausiai socialistai yra nepatenkinti, kad vyriausybėje dalyvauja Reynaud; kurio ūkio politika, kaip pareiškė socialistų kairiojo sparno vadas Boutbienas, yra priešinga socializmui ir darbininkijai. Be to, jam prikišama, kad vokiečių invazijos metu jis pasirodęs esąs nepajėgus. Kairiųjų socialistų nuomone, bendradarbiavimas su Reynaud reiškia atsisakymą nuo pradėtų pasipriešinimo dvasios.

Sovietai nepaleidžia japonų belaisvių

Tokija (Dena/Reuteris). Iš Tokijos pranešama, kad šiuo metu Sovietų S-goje esama per 1/2 mil. japonų belaisvių. Jų neatleidžia, kadangi jie esą „reikalingi sklandžiam penkmečio plano vykdymui.“

Kas labiau ginkluojasi

New Yorkas (Dena/INS). Saugumo Tarybos nusiginklavimo komisija 9 balsais prieš sovietų ir Ukrainos balsus priėmė britų rezoliuciją, kuria siūloma, prieš pasirašant taikos sutartį su Vokietija ir Japonija, įvykdyti nusiginklavimą ir grąžinti tarptautinį pasitikėjimą.

JAV delegatas Osbornas, atskiradamas sovietų delegatui Malikui, kuris teigė, kad 79% visų pajamų skiria karinėms išlaidoms, pareiškė, jog iš tikrųjų JAV kariniams tikslams skiria tik iki 9% savo pajamų. O Sovietų Sąjunga tiems tikslams dvigubai skiria, būtent — 16% visų savo pajamų.

JT laukia sunkūs uždaviniai
Lake Successas (Dena/Reuteris). Argentina pasiūlė įtraukti į Jungtinių Tautų pil-

naties posėdžių darbų tvarką dar dviejų klausimų kompleksus.

Ji reikalauja visuotinės konferencijos, kuri įvykdytų veto teisės reviziją, be to, pareikalauja, kad valstybės, kurios Saugumo Taryboje gaus septynis balsus, būtų priimtos JT nariais. Abu tie siūlymai greičiausiai sukels didžiulį sovietų pasipriešinimą.

Reikia laukti, kad pilnatis susirinkime bus iškelti Graikijos, Korėjos, atominės energijos kontrolės ir informacijos laisvės klausimai. Nepasisekus sutaikymo akcijai Palestinoje, ir tas klausimas bus keliamas Jungtinių Tautų pilnatyje.

Arabų aukštasis komitetas Palestinoje pareikalavo, kad arabų valstybių atsakingi vyrai atstaut Bernadottės siūlymus dėl Jeruzalės demilitarizavimo. (D/R).

Sunkiai redaguojama nota

Londonas (Dena/Reuteris). Londone pirmadienį, dienos metu ir vakare, vyko specialios komisijos posėdžiai, kuriuose bei JAV ambasadoriaus Douglasso dalyvavo ir JAV užsienio reikalų ministerijos sovietų reikalų žinovas Ch. Bohlenas bei Amerikos ambasadorius Maskvoje gen. Smithas.

Informuoti Londono sluogsniai tiki, kad ta komisija svarsto modifikuotą notos turinį Sovietų Sąjungai.

Tuose anglų ir amerikiečių pasitarimuose iš britų pusės dalyvauja užsienio reikalų ministeris Bevinas, užsienio reikalų ministerijos Vokietijos klausimų psekretorius Strangas, britų ambasadorius Maskvoje Petersonas ir užsienio reikalų ministerijos Vokietijos politinio skyriaus vedėjas P. Deanas.

Informuoti sluogsniai mano, kad svarbiausias tų pasitarimų uždavinys buvo — Amerikos atstovams pateikti visai tikslų vaizdą tos notos, kurią Bevinas su Biks-

dault jau Haagoje buvo priėmė. Tos notos apmatai numato keturių valstybių pasitarimus interesuojamais klausimais su sąlyga, kad bus panaikinta Berlyno blokada.

Iš fakto, kad ta komisija susirinko antro posėdžio pirmadienio vakare, diplomatiniai Londono sluogsniai taria, kad pateiktos notos projekto pagrindą yra pasiektas sprendimas. Spėjama, kad ta nota Sovietų Sąjungai iki trečiądienio dar nebus įteikta.

Trijų vakarinių valstybių pasitarimai Berlyno krizės klausimu antradienio rytą buvo vedami toliau. Tuose posėdžiuose jau truko Amerikos ambasadoriaus Londone Douglasso ir valstybės sekretoriaus Vokietijos klausimais britų užsienio reikalų ministerijoje Strango.

Iš to fakto politiniai stebėtojai daro išvadą, kad diplomatiniai Vakarų valstybių atstovai savo vyriausybų nusistatymus Berlyno atžvilgiu Maskvoje perduos žodžiu. Galimas daiktas, kad ambasadoriai kartu teiks ir rašytą memorandumą.

Titas atsargus su kolechozais

Belgradas (Dena). Jugoslavijos ministerio pirmininko pavaduotojas Kardelis patikino Jugoslavijos KP kongresą, kad centrinis partijos komitetas neketina žemės ūkio kolektyvizacijos vykdyti prievarta, tačiau bus laikomasi Lenino idėjų. Dėl kolektyvizacijos galės spręsti patys ūkininkai, ir jie galės laisvu noru į kolektyvinius ūkius jungtis arba nuo jų atsisakyti.

Dabar stengiamasi etambuosius žemvaldžius vis labiau ir labiau eliminuoti ir ūkininkų kooperatyvus kultiyvuoti, kad tuo būdu būtų sudaryta palankiausia atmosfera žemės ūkio socializacijai.

Kardelis pridūrė, kad apie amatų suvaltybinimą negali būti jokios kalbos. Pasak Reuterį, ministerio pirmininko pavaduotojas pareiškė, kad Jugoslavija remia Sovietų S-gos „antiimperialistinę politiką“ ir

siekia visose srityse glaudaus bendradarbiavimo.

„Draudžiamoji zona“ Austrijoje

Viena (Dena/Reuteris). Sovietų įstaigov Austrijoje pranešė, kad Austrijoje yra įvesta „draudžiamą zona“. Tuo reikalu jie nepateikė daugiau jokių smulkmenų. Jie užsiminė apie tą zoną tada, kada Vakarų kariniai gubernatoriai emė juos spiriti dėl telefono linijos išvedimo iš Marianeustitlo, sovietų zonoje, į Steyrą, amerikiečių zonoje. Atakliai priešindamiesi tam sumanymui, jie pagaliau pareiškė, kad ta telefono linija turėtų eiti per „draudžiamąją zoną“.

Vakarų valstybių kariniai gubernatoriai labai nustebo dėl tokio sovietų pareiškimo kadangi iki tol jiems nebuvo žinoma apie draudžiamąją sritį. Rusų generolas Zeltovs pareiškė, kad tai liečia tik vieną draudžiamą sritį. Jokių smulkmenų nepateikė.

Stalinas mano, kad aš žuvau

Vieno sovietų pulkininko pasakojimas

Tą naktį, kadangi viešbutiai buvo perpildyti, mes buvome apgyvendinti vieno rumunų amatininko, dirbusio uosto dirbtuvėse, namuose. Tai buvo dideli namai ir juose tegyveno tik viena jo šeima. Pripratę prie rusų gyvenimo standarto, mano draugai galvojo, kad mūsų gautosios informacijos yra klaidingos, nes šie pūkūs namai turi priklausyti kapitalistui. Patėkę į kambarius, jie tuojau pradėjo kništis spintoje ir stakčiuose ir kimšti į kišenes padėvėtas moteriškas kojines, bluzas ir apatinius baltinius. Radęs kvepalų butelį, vienas leitenantas išpylė jį į savo lovą, paaiškindamas, jog jis girdėjęs, kad toks esąs kapitalistinių kraštų paprotys. Aš protestavau prieš jų veiksmus, pareikšdamas, jog mes neturime teisės vogti iš darbininko, kad mes savo žmoniškos galiosime rasti naujų drabužių krautuose ir žemomis kainomis ten juos nusipirkti kitą rytą. Tačiau mano draugai buvo skeptiški ir nenorėjo tuo tikėti. Jie pareiškė, kad mūsų matyti krautuvių langai tėra tik klaidinančios dekoracijos, o krautuvių lentynose gal iš tikrųjų yra tušios ir, gal būt, jų krautuvių jau iš viso nebeatidarys. Kitą rytą mūsų šeimininkas apskundė mus Galatzo komendantūrai, kad mes daug ką pavogėm. Ten jam buvo pareikšta, kad kareiviai pasiėmė kareivais, ir nieko negavęs jis grįžo namo.

Dezertyras

Bukareštas, tas Balkanų Paryžius ir mūsų antroji sustojimo vieta, buvo dar tiek pukešnis už Galatzą, kad mano draugai buvo tiesiog jo blizgesio apstulbinti, kol pamažu priprato. Pagaliau ir jie, kaip ir tie tūkstančiai rusų kareivių, kurie prieš juos čia buvo ir vėliau po jų atvyko, įpratę plėšikauti, nežūrindami griežtų Maskvos įsėjimų. Bukarešto turtai buvo tokie vylioja, kad rusų kareiviai dezertyruodavo iš savo dalinių tūkstančiais ir visas jų darbas tebuvo tik banditavimas. Oficialiai duomenimis, daugiau negu 54.000 kareivių dezertyravo iš II-jo ir III-jo Ukrainos fronto 1944–45 m. žiemą ir pradėjo savo klajones po Rumuniją ir Vengriją. Rusų kalbos žodis „dava“ tuo metu tuojau pasidarė suprantamas visiems geriau apsiirngusiems Bukarešto gyventojams. Lydėdamas kartą naktį iš baltaus vieno rumuno, aš buvau sulaukyltas dviejų rusų kareivių, kurie pareikalavo iš mūsų laikrodžių ir pinigų. Kai aš jiems parodžiau savo epoletus, kurie buvo viršutinio mano apsiausto pridengti, jie užsispyrę norėjo man padovanoti laikrodį. Jeigu aš būčiau buvęs rumunų civilis, žinoma, viskas būtų kitaip buvę ir moteris greičiau būtų namo grįžusi su mano laikrodžiu.

TRUMPOS ŽINIOS

AUSTRALIJA

Australijos parlamento imigracijos komisijos pirmininkas Haylenas gynė „baltųjų imigracijos politiką“. Jis ją pavadino „realistine ir prieš nieką nenukreipta“. Įvažiavimų suvaržymai laikinai nebus švelninami. Jis pabrėžė, kad ir kiti kraštai yra priėmę panašius imigracijos įstatymus. (D/INS).

AUSTRIJA

Sovietų įstaigos buvo sulaukė iš Jugoslavijos grįžtančių vokiečių karo belaisvių transportą, kuris ejo per Austriją į Vokietiją. Po keturių dienų transportui buvo leista vykti toliau. (D).

DANIJA

Danijos princas Axelis, rydimas savo žmonos ir sūnais, iš Kopenhagos atvyko į Londoną. Princas yra tarptautinio olimpinio komiteto narys. (D/R).

IS VISUR

Filipinų Luzono salos šiaurės užkampio stiprus taifūnas. Susisiekimas su sala yra neįmanomas. Žinių apie padarytus nuostolius dar nėra. (D/INS).

Popiežius Pijus XII pritarė, kad 1950 šventieji metai būtų maldos ir veiklos kryžiaus žygis Bažnyčiai gimti ir pasaulinei taikai laimėti. (D/INS).

Graikijos sukilėlių radijas pranešė graikų vyriausybės dalinių nuostolius per 1948 m. pirmąjį pusmetį. Jie buvę tokie: 11 340 žuvusių; 2655 patekę į nelaisvę, ir 610 perbėgėlių. Pašauta 29 lėktuvai ir 40 sugadinta. (D/R).

Britų dalinams sustiprinti Malajuose kovoję su komunistų teroristais, į Singapūrą laivais atgabenti britų valgybiniai daliniai. (D/R).

JT taikinimo komisija Indonezijoje pranešė Saugumo Tarybai, kad derybų tarp Indonezijos ir Olandijos, kaip atrodo, yra visai sustojusios. (D/R).

Libano vyriausybė, atsakydama į parlamento interpellacijas ryšium su pastarąja įvykių raida Palestinoje, pasitraukė. Prezidentas naują vyriausybę sudaryti pavėdė iki šiol buvusiame ministrių pirminkui. (D/APP).

ITALIJA

Italijoje, netoli Bozeno, šaudmenų sandėlyje, apgriuvus vienai jautriai sprogstamai medžiagai, žuvo devyni asmenys. (D/R).

Italijos policija Neapolyje vienoje pramonės įmonėje atrado 6 tonas sprogstamosios medžiagos. Spėjama, kad tuo būdu

„Atiduok laikrodį“

1945 m. pradžioje, kai maršalas Malinovskis, II-jo Ukrainos fronto vadas, lydimas Andriaus Višinskio, lankėsi Bukarešte, juos priėmė karalius. Per pietus jo kaimynė buvo žinoma rumunė, pasižymėjusi savo grožiu ir sąmojumi. Kai Malinovskis paklausė jos, ar ji kalbanti rusškai, ji gražiai rusškai atsakė: „Atiduok man savo laikrodį!“ Netrukus po to rusų komendantas Bukarešte buvo pakeistas griežtesniu generolu ir Rumuniją buvo atsiųsta du korpusai NKVD dalinių, kurie turėjo kontroliuoti rusų armiją ir sustiprinti sovietines repes ant Rumunijos vyriausybės ir ūkio. Ir tuomet kiekvienas civilis, kuris kalbėjo rusškai, buvo įtariamas esąs dezertyras. Kartą pakelė mane su laikė NKVD kelių kontrolės postas. Sargybinis, patikrinęs mano dokumentus, leisdamas toliau važiuoti, paprašė iš manęs paproso. Turėdamas automobilįje nemažą paprosų kiekį, aš liepiau šoferiui duoti jam 100 paprosų. Tuomet sargybinis dar kartą paprašė manęs parodyti dokumentus ir po to atsisakė priimti net ir vieną paprosą, matyt, galvodamas, kad aš bandžiau jį papirkti. Man tai buvo nauja rusų kareivio rusis — jis buvo išmokytas nepasitikėti netgi švelnumu.

Utopiniai svajotojai

Rumunijoje, kaip ir kituose Balkanų kraštuose, vietos komunistai su vargu bandė nematyti raud. armijos ekscesų ir pasilikti ištikimi marksistiniam tikėjimui. Kartais jie kalbėdavo su mumis apie idealų komunizmą — apie lygybę ir nesavanaudišką bendruomenę. Mes vargiai galėjome atsiminti, kuomet šios idėjos būtų turėjusios ką nors bendra su realybe komunistinėje Rusijoje; šie vietiniai komunistiniai reformatoriai vertė mus jaustis senais ir ciniškais. Rusiškai utopija, apie kurią jie kalbėdavo, išdėdinti egzistuoja tikėtai ne rusų komunistų galvose. Šios vietos komunistams buvo žymiai sunkiau nuryti kitą pilulę — tai rusų agentų labai greitą susibėgimą su buvusiais nacių kolaborantais, kurių lankstus oportunizmas daugiau traukė negu stumė svetimus okupantus.

Zydų apsiuylimas

Zyda, ypač tie iš jų, kurie buvo pabėgę nuo Hitlerio persekiojimų, iš pradžių taip pat nenorėjo niekuo blogu tikėti apie tą armiją, kuriai jie ekrė didžiausią nacių sumušimo nuopelnų dalį. Bukarešte aš gerai susipažinau su vienu žydu gydytoju, pabėgusiu iš Besarabijos iš pradžių jis man pareiškė, kad jis esąs sužavėtas ko-

munistine Rusija, bet kai pagaliau mes gerai susipažinom, jis prisipažino, kad jis ir jo draugai NKVD lygiai taip bijo, kaip jie bijoją Gestapo. Jie gyveno tokioj nuolatinėj baimėj, kad jų nedeportuotų į Besarabiją, kuri dabar buvo Sov. Sąjungos dalis, jog kai kurie jų davinėjo kyšius rusų karininkams, tikėdamiesi, jog tuo būdu gal pasieks jiems pasilikti Rumunijoje arba išvykti į Palestiną. Mat, Rumunijos žydus jau buvo pastekusios žinios iš Besarabijos, kad tenai su sugrįžusiais žydais elgiamasi kaip su išdavikais. Informacijos apie žydų pogromus Ukrainoj, ypač apie vieną jų Kijeve, per kurį buvo užmušta apie 300 žydų, greitai pasklido po visus Balkanus ir jų tūkstančius vietinių žydų ir pabėgėlių stūmė tiesiog į desperaciją. Antisemitizmas, nors jis rusų vyriausybės ir neremiamas, nes jis nėra sovietinės politinės sistemos dalis, kaip tai buvo Hitlerio Vokietijoje, bet vis dėlto yra baisus karo meto gyvenimo Sovietų Sąjungoj faktas.

Taip elgiasi valdovai

1945 m. pradžioje išvykdamas iš Rumunijos, aš rekvizavau vieną sunkvežimį pervežti į Vengriją mano techninius reikmenis. Vos tik išvykus iš Bukarešto, važiuojant Ploesti plentu, mūsų Amerikoj statytą sunkvežimį pralenkė Rumunijos Raudono

Savaitinė politikos apžvalga

Kad tik prieš nepapiktinus

Baigiant kurį nors laikotarpį ir pradėdam naują barą, — paprastai atsigrįžtama praeitį. Suvedamas gerų ir blogų darbų balansas, pelno ir išlaidų sąskaita, lyg prieš mirčių padaroma sąžinės sąskaita. Gaj todėl, o gal tik atsitiktinai, britų darbo partijos oficiozas „Daily Herald“ perėitą trečiadienį vieną savo keturių puslapių (popieris Britanijoje smarkiai tamsomas) paskyrė atpasakoti trumpai pokario istoriją, suskirstytą į 26 poskyrius. Mes gal geriau negu kiti, vedantieji normalų gyvenimą, žinome tuos lūkesčių ir baimės metus. Atvirai kalbant, nesmagu juos ir prisiminti. Ar netinka jiems toks apibūdinimas?

„Iš vienos pusės begalinės diskusijos apie paprastiausius ir šalutinius reikalus, susilaikoma nuo sprendimų, o jei kas ir nusprendžiama, tuojau vėl atšaukiama, nuolat bijoma taisyklės: „Nebūkime nedraugiški priešui, nes jis gali užpykti“. Iš kitos pusės — siaubas ir sunaikinimas, kurie ruošiasi, kurie lyg milžiniška mašina pastoviai artėja, kad atstaga mus užpuolus.“

Taip mums atrodo praėję trys pokario metai. Likimo ironija nori, kad tais aukščiausiai pacituotais žodžiais W. Churchillis apibūdintų pirmuosius 2 D. karo metus, kada visi jo siūlymai Vakarų iniciatyva pagyventi karo eigą, k. a. upių ir kanalų užminavimas, Narviko užėmimas, įsiveržimas į Baltijos jūrą ir tt., suduždavo į aukščiausiai minėtą taisyklę — kad tik priešas neužpyktų ir anot Daladiere, neimtu bombarduoti Prancūzijos. Priešas geriau negu Vakarai išnaudojo jam suteiktą ramybę ir pats galėjo pasirinkti laiką užpuolimui. Tas nerangumas kainavo daug žmonių gyvybių ir padarė daug materialinių nuostolių. Pagaliau Hitleris buvo nugalėtas ir... vėl grįžta prie seno nerangumo.

Sovietai lauzė susitarimą po susitarimo, kojomis pamynė visus šventiausius principus, kurių vardan buvo kovota ir laimėta, o Vakarų komentatoriai stengėsi išaiškinti, kad sovietai taip elgiasi iš baimės. Na, jei jie liiguistai bijo, suprask, tai į ju ne visai kilnų elgesį reikia žiūrėti pro pirštus. Kiti aiškino, kad jie agresyviai užsienių politiką veda vidaus politikos sumetimais. Tiek vieni, tiek kiti siūlė elgtis atsargiai, švelniai ir mandagiai, kad tik, saugok Dieve, jų nepapiktinus. Kaip tik kokių konferencijose susidarydavo prieš juos koalicija, tuoj būdavo šaukiama: „vyrai, tik ne per smarkiai“. O sovietai, lyg tas Krylovo pasakėčios katinas, klausėsi ir edė pasivogtą mėsa. Bevalgant auga apetitas, todėl sovietai ilgainiui įsigėdė ir viso Berlyno. Galimas daiktas, kad savo nelaimė, tačiau kol kas turime skaitytis su faktu, kad jie į tą miestą pareiškė rimtų pretenzijų. Iš pradžių lėtai, dūrė tik adata syki, kita. Ir kagi? Atgal negavo. Komentatoriai, kurių tvirtinimuose visados yra dalis teisybės, pasiskubino paaiškinti, kad sovietai bando plėstis į visas puses. Kur nors sutikę griežtą pasipriešinimą, jie tuojau ieškojo minkštesnės vietos. Buvo tikima, kad taip atsitiks ir Berlyne. Gal taip ir būtų atsitikę, jei jie būtų pajutę pasipriešinimą. Deja, jie pasidarė taip nebejausūs, kad žodžių neboja. Jie taip atsidavė azartui badyti adata, kad Berlyną

nojo Kryžiaus lengva mašina. To jau buvo per daug mano šoferiui, dvidešimties metų užbekul. Jis pagazavo mūsų sunkvežimį, aplenkė tą automobilį ir staiga sustormavo. Rezultatas buvo lygiai toks, kokių jis tikėjosi: lengvasis automobilis trenkėsi į mūsų sunkvežimį ir juo važiuodami rumunų gydytojai buvo sunkiai sužeisti. Užbekas negalėjo ešprasti, kodėl aš sustabdžiau pravažiuojančią mašiną ir tuos gydytojus pasiuntiau į ligoninę. Jis dar mažiau tesuprato mano pagrasinimą pasiųsti jį į baudžiamąjį batalioną.

— Mes visi taip darome, — pareiškė jis man. — Kartais mes šoferiai tyčia išvažiuojame ir darome tai dėl juoko. Šis kraštas yra turtingas, bet jo gyventojai yra bailiai. Jei mes juos sunaikinsime, tai tik pasilengvinsim sau paimti šį pulkų kraštą į savo rankas ir valdyti jį taip, kaip mums patinka.

Tai buvo kitos rūšies naujas rusas šis užbekas, jis jau buvo kitos veislės negu anas nepasitikęs NKVD sargybinis. Bet ir jis buvo auklėjimo sistemos produktas, tokios sistemos, kuri jaunus rusus padarė nepažįstamus seniems ar vidutinio amžiaus rusams. Reikia pripažinti, kad sovietinė Balkanų politika rutuliojasi maždaug ta pačia kryptimi, kuri kaip tik atitinka mano šoferio idėją, tokį paprastą būdą išspręsti rumunų problemą.

Vengrijos man asmeniškai buvo labiau gaila negu Rumunijos, gal būt, ir dėl to, kad aš vengrus labiau mėgau negu rumunus. Jie turi savyje daugiau kovingumo ir

jie nenorėjo sutikti su pavergimu. Bendradarbiavę ilgą laiką su vokiečiais ir net paskutinę minutę nedėję pastangų nutraukti tą savo sąjungą su vokiečiais, kaip tai padarė rumunai, vengrai rusų vyriausybės buvo laikomi nugalėta priešų tauta, o rusų kareivių — aukomis, kurias galima višai be jokios atsakomybės bausti. Kai aš 1945 m. sausio mėn. patekau į Vengriją, kovos vyko pačiame Budapešte, kurio dalis jau buvo rusų užimta, o kitoje dalyje dar tebesilaikė vokiečiai. Pirmieji vengrai, su kuriais man teko pasikalbėti, buvo vienas senas profesorius ir jo žmona, kurie elgetavo gatvėse. Jie buvo tokie išbadėję, kad netgi mano kietaširdis šoferis davė jiems duonos.

Vėliau aš ten sutikau seną savo pažįtamą kapitoną Nikolajų Ivanovą, kuris buvo sunkiai sužeistas ir dabar vadovavo vienai krautuvei, kurioj buvo sukratos kontrabandinės prekės, laukiančios išplukdymo į Sov. Sąjungą. Tą pirmą vakarą jis pakvietė mane į savo butą paragauti vengriškų patiekalų, vengrės paruoštų. Abu tie dalykai, kaip jis paaiškino, vengriškas maistas ir moteris, yra karo trofejai. Maistas buvo puikus, o moteris buvo tokios rūšies Vengrijos gražuolė, kokia USA kartais importuoja savo filmoms. Ji turėjo vos dvidešimt šešerius metus amžiaus, bet jau buvo našlė; jos vyras, vengrų karininkas, buvo žuvęs 1943 m. Dabar ji buvo Ivanovo melležė, kuri bevakarieniaujant nusigėrė ir smagė, kai mes kalbėjome. (B. d.)

traukimu iš Berlyno negali nieko laimėti, nes jau Müncheno epizodas 1938 m. aiškiai įrodė, kad tik galutinė kapituliacija gali patenkinti kariauti pasiryžusį priešą.

Jie visi reikalauja pasilikti Berlyne, nes 25 mln. berlyniečių galimas likimas gali atnešti didelį moralinį kapitalą. Buv. amerikiečių strateginių operacijų skyriaus v-kas gen. Donovanas tą pažiūrą sustiprina, teigdamas, kad Berlynas yra puiki moralinė pozicija karui pradėti. Suprantama, kad tai pagaliau suvokė ir sovietai. Norėdami atimti vėją Vakarų propagandos burėms, jie paskelbė, kad patys aprūpinsią visą Berlyną. Atseit, berlyniečiai nesirūpinkite.

Tokioje tat būkleje JAV, D. Britanija ir Prancūzija turi pasiūlyti naujas notas sovietams. Tų notų tekstas, kurio galutinis priėmimas susitrukdė dėl Prancūzijos vyriausybės krizės, rašant šias eilutes nebuvo dar žinomas, bet iš Bevino ir Marshallio bei Trumano pareiškimų galima į numatyti. Vakarai sutiks su sovietų siūlymu pradėti pasitarimus vienos Vokietijos reikalais, tačiau kartu neoficialiai reikalauja ir iš sovietų pusės atitinkamo draugiško gesto, būtent, šį kartą jau tylaus blokados nuėmimo. Londone manoma, jog pirmoje notoje buvo neteisingai pasieglta, reikalaujant oficialiai atsaukti blokadą, kurios buvimo fakto sovietai nepripažino. Esą, sovietams tai neįmanoma. Edeno, kuris pats yra tvirtos politikos šalininkas, organas „Yorkshire Post“ rašė:

„Kad ir kokia didelė būtų dar vieno nusivylimo rizika, vakariniai santarvininkai gerai padarytų dabartinėje stadijoje kantiškai siekiant rasti priimtina išeitį, kaip tai aiškino Marshallis (diplomatinio būdu). Rusija šiuo metu, kada tiek daug vidaus ir užsienių politikos klausimų kvarsina jos vyriausybės galvą, negali norėti karo“.

Faktas, kad Rusijai palyginti silpnai jaučiantis, Vakarai jai negali padiktuoti savo valios, įrodo visą, kad nepapiktinus prieš politikos pragaištingumą, kuri reikia tikėtis, greitai pasibaigs. VM

Krikščionybės pagrindis Rusijoje

„Colliers Magazine“ pateikia sensacingą informaciją apie religinį pagrindą sovietuose. Tas straipsnis remiasi vieno chorvatų kunigo išvedžiojimais. Jis kaip jugoslavų partizanų karininkas pasiekė Rusiją, kad ten užmegstų slapta kontaktą su slaptais religiniais veiksniais.

Partizaninės tarnybos metu tas kunigas patyrė, kad mažiausia vienas trečdalis jaunų sovietų kareivių slapta vykdė religinę praktiką.

Įvažiūti į Rusiją jam padėjo vienas sovietų generolas, kuris savo tėvynę pavadino kraštu 300 ml. belaisvių, trokštančių išvadavimo iš labiausiai aktyvaus ir kruvino dezpotizmo istorijoje.

Rusijoje yra didelis krikščionybės badas. Oficialinė cerkvė akiai pasidavė Stalinui, ir ji nenumaldė to troškimo. Yra susidariusi „keliaujančių popų“ institucija, kurių skaičius yra didesnis, negu oficialiai areštuotų

tujų popų. Veikia tinklas jaunimo organizacijos, pasivadinusios „Christosmol“, o taip pat ir keliaują giesmininkai, eina iš kaimo į kaimą. Kada nieko įtartinio nepastebima, sukelbama religinės giesmės ir liaudies dainų melodijos.

Siam chorvatų kunigui pasitaikė tarp kitų, pakrikštyti 7 enkavedistus. Skaiziuojama, kad per 2 milijonus vaikų slapta mokosi religijos ir kad nuo vieno trečdalis iki vieno penktadalio visų Rusijos žmonių, arba nuo 67 iki 80 ml. suaugusių žmonių yra tikinčių.

KP Malajuose uždrausta

Singapūras (Dena/INS). Britanijos vyriausybė uždraudė komunistų partiją Malajų unijoje ir Singapūro karūnos kolonijoje. Pastaruoju metu ten įvyko nemaža neramumų, kuriuos inspiravo arba vykdė komunistai.

Kaip gyvena lietuviai Anglijoje

(Pasikalbėjimas su diplom. ekon. Stasiu Kuzminsku)

— Kokie santykiai su iš seno Anglijoje gyvenančiais lietuviais?

— Deja, šis klausimas yra labai elementarinė stadija. Iš seno čia gyvenantieji lietuviai, nors ir nenuatale, nes jie visi kalba lietuviškai, kartais net tarmiškai, bet jie mini Lietuvą tokiomis senomis sąvokomis, kad naujai atvykusiems belieka tik klausytis ir stebėtis: mažai kas iš mūsų jų mintyse puoselėjimą Lietuvą jau beatšimena. Taigi, aplamai susikalbėti sunkoka. Kokio nors aktyvumo, Lietuvos išlaisvinimo kovoje senesnieji vietos lietuviai taip pat nerodo, be atskirų pavienių asmenų, ypač jaunesniųjų, kurie lankosi nepriklausomoje Lietuvoje ir čia ilgus laikus sveičiausi. Nemanau, kad šitokia apgalvota padėtis artimiausiu laiku pasikeis. O tai būtų labai naudinga ir reikalinga tiek tremtinims, tiek kėnčiančiam Lietuvai.

— Ar gali Anglijos lietuviai remti Vak. Vokietijos ir Austrijos tremtinius ir jei taip, tai ką jie ligi šiol padarė šia linkme?

— Ne, nes patys mažai ką turime. Mes esame visi naujakuriai. Parama gal galima suteikti tik atskirais atsitikimais. Pavyzdžiui, netaip seniai Lietuvių Sąjunga įvykdė šokolado vaku lietuvių tremtinių vaikams. Vak. Vokietijoje. Vajus gerai pavyko. Šiaip jau kiekvienas remia savuosius, kiek kuris pajėgia.

— Ką dirba Anglijos lietuviai Lietuvos išlaisvinimo darbe? Ar nereikalinga labiau sukoncentruoti ir sustiprinti mūsų valstybės išlaisvinimo pastangas D. Britanijoje?

— Priejome svarbiausią klausimą. Visi naujai atvykę Anglijon lietuviai esame paprastai darbininkai. Mūsų darbo diena baigiasi 6 val. vakaro. Tuo noriu pasakyti — labai mažai telieka laiko kitiems darbams ir idejoms. Iš seno gyvenantieji lietuviai, kaip minėjau, neaktyvūs ir, be to, intelektualiskai, tur būt, nepakankamai pajėgūs, nes jų daugumas — įvairūs amatininkai.

Naujai atvykusieji reikišias Lietuvos išvadavimo kovoje netiesiogiai: didesnieji Lietuvių S-gos skyriai turi savus chorus, šokių grupes, stengiasi megsti santykius su vietiniais angliais, ruošti parodas, svarbesnį mūsų valstybinių švenčių minėjimus ir tt. Neseniai sėkmingai gastoliavo prof. Jakubėno solistų grupė. Reikia pripažinti, kad šiuo keliu einant, Anglija ir angliai mūsų būvyje daug naujo sužinojo apie Lietuvą.

Mėginant kalbėti apie lietuvius ir jų organizacijas, tiesiogiai įsijungusias į Lietuvos išvadavimo darbą, man būtų daug maloniau, jeigu Tamsta šio klausimo aplamai nebūtum kėlęs. Lietuvos ūkininkai keliai žiūrėti į puikią dirvą, kurioje vietoj gerų kviečių ar vasarojaus klesti usnys ir smilgos. Ir man, kaip visuomenininkui lietuviui, nemalonu žiūrėti į dykumą, kurioje galėtų virsti darbas ir nokti puikūs vaisiai, viespatauja tyda. Šitoje dykumoje išryškėja tik mažas namelis, kuriame be jokios atvangos trūšia tik du pasiaukoję veikėjai ir stengiasi visą išvadavimo kovą savais pečiais paremti. Tamsta klausia, ar nereikėtų labiau sukoncentruoti ir sustiprinti valstybės išvadavimo pastangas D. Britanijoje. Žodį „labiau“ aš praščiau iš šio klausimo visai išleisti. I tu būdu ištaisyta klausima, aš trumpai ir aiškiai atakau: Didžioji Britanija yra viena iš dviejų mūsų tautos išvadavimui palankių vadovaujančių pasaulio galybių. Šiuo, manau, esu pasakęs daugiau už vieną ministrų referentą, prirašiusį šiuo reikalu kelių dešimčių puslapių referatą.

— Kas reiktų pirmoje eilėje šia linkme padaryti?

— Žmonės ir lėšos yra dvi viešos paslaptys, laiduojančios pasiekimą kiekvienai organizacijai.

Uragvajaus lietuviai remia tremtinius Europoje

Vienas asmuo prieš keletą dienų iš Uragvajaus Lietuvių Tautinės Tarybos nario gavo laiską, kuriame, tarp kitko, rašoma:

„Jei tenka susitikti su tenyškės spaudos redaktorais, kaip „Mintis“ ar „Žiburiai“ tai praneškite, kad Uragvajaus lietuviai siejasi savo brolių likimu trenityje. Čia keliamė vakarus, kad padėtume vaikams ir našlaičiams.

Uragvajaus Lietuvių Taryba rengiasi išleisti dvisavakaitinį „Pietų Amerikos Lietuvių“ laikraštį. Čia lietuviai jau gerokai gyvena, bet įvaziavimas sunkus...

Baigdamas linkiu jums geriausio pasisekimo Jūsų vargo gyvenime. Visiems kas kreipsis į Uragvajaus Lietuvių Tautinę Tarybą, melai kiek galint padėsimė. Turėkite kantrybės, o laikai greit pagerės.

Negalime pasakyti, kad neturėtume nei vieno, nei antro. Girtime lietuvius veikiančius Vokietijoje, J.A.V.-bėse, Prancūzijoje, Švedijoje, Brazilijoje, Argentinoje ir tt. Kur tik lietuvis yra gyvas, visur turi noro veikti Lietuvos išvadavimo bare. Kiekvienas daugiau mažiau veikia sau, kaip jo lietuviška sąžinė ir širdis diktuoja. Ar ne pats metas visas šias gyvasias jėgas sujungti ir joms efektyviai vadovauti iš vieno centro?

Konkrečiai siūlau skubiai sudaryti pirmo reikalingumo lietuvių tautos išvadavimo planą, galiojantį ne vienam kuriam kraštui, bet visiems kraštams, visam pasauliui, kur tik svarbiajai Lietuvos išvadavimo minčiai turi būti atstovaujama. Plano įvykdymo reikavimas apeliuojant į viso pasaulio lietuvių atsiras ir žmonių ir lėšų.

— Kaip reiktų patiems Lietuvos išvadavimo veiksmams artimiausiu laiku kovoje dėl laisvės veikti?

— Gyvenau ir dirbu toli nuo šių veiksmų. Viešai kalbėti šiais reikalais taip pat sunku.

koka. Todėl išsamiai pasisakyti negaliu. Kelias mintis galiu iškelti.

Ar ne metas veiksmams pajudėti toliau ir vakarus? Tolimesnis pasilikimas sence vietose nepateisinamas ir virsta žalingu pagrindiniam tikslams. Būtina reziduoti arčiau sprendžiančių pasaulio galybių.

Ar ne metas patiems veiksmams kiek pasiauninti? Ar nebūtų svarbi šviežio kraujo transfuzija? Ar šitokia rekonstrukcija nebūtų naudinga taip svarbiems mūsų tautos siekimams? Ilgainiui kiekvienas daiktas apauga, sulėtėja ir darosi mažiau atsparus ir menkiau darbingas, tai ar dalinis pasikeitimas nebūtų į sveikatą? Ar darbams vykdyti nereiktų pasitelkti geriausių mūsų specialistų, bojant daugiau darbo, o ne srovinės priklausomybės? Ar šita visa persitvarkymą negalima būtų atlikti didžiausia tolerancija, demokratiškumu ir lietuviybės pirmavimu? Juo sunkesni laikai, juo arčiau sprendimas, juo turi būti stipresnis ir mūsų „smegenų trestas“!

Kas yra demokratija? / St. Žakevičius

minis požymis yra tas, kad nuomonių skirtumai suderinami diskutavimu ir kompromisu. Tas momentas iš viso gal bus ryškiausias anglosaksų demokratijos koncepcijoje, o jis reikiša priešingos nuomonės gerbimą, pripažinimą opozicijos, spaudos ir žodžio laisvės, iš viso didelę toleranciją. Tai reikiša atsakymą naudoti jėgą, reikiša veikimą tikėjimo būdu.

Anglai yra iš esmės skeptikai ir savo prigimty atsargūs, ir jie ne labai nori tikėti žmonių ir politinių vadų neklaidingumu, jų tobulumu ir tuo, kad ypač tie, kurie pasiekė valdžios, būdami joje išlaikys savo pradinį jautrumą, susivaldymą ir savikritiką. Valdžia visus gadina, ir todėl yra reikalinga žodžio ir spaudos laisvė, reikalinga, kad valdantieji žinotų, jog jie gali būti paprašyti pasitraukti ir kad jie nėra neklaidingi. Juo labiau jie išsiklauso į piliečių balsą, juo alsargesni būna ir labiau žiūri tikros visuomeninės naudos. Jei nėra laisvės ir tolerancijos—laisvo diskutavimo, atsiranda nesutarimai ir valdžios veiksmų kritika priveda prie slaptos policijos, prie kacetų, prie piliečių savigarbos degradacijos.

Tuo būdu valdymas diskusijos keliu ir tolerancijos imperatyvas yra esminiai demokratijos požymiai. Anglosaksų demokratijos koncepcija savo šaknis turi anglų revoliucijoje, tuo tarpu rusų — arba geriau pasakytume rytų — prancūzų revoliucijoje. Abi tos revoliucijos reikiša vidutinio luomo pasipriešinimą monarchijai, bet jos įgavo įvairias formas ir turėjo skirtingus pranašus. Anglų revoliucijoje žymų vaidmenį suvaidino religinis atskilimas ir religinės tolerancijos idėja. Anglų filosofas Lockes anglų revoliucijos filosofiją pagrindė individo teisėmis tiek santykių su bažnyčia, tiek su valstybe. Teisėta santvarka,—teisės viešpatavimas reikiša individo apsaugą santykių su valstybe. Prancūzų revoliucija privedė prie kitokios koncepcijos, pagrįstos Rousseau visagalioms bendros valios teorija, ir ta asociacija revoliucinės demokratijos ir absoliutinės galios buvo patvirtinta Napoleono asmeny.

Anglosaksų vakarų demokratijos koncepcija nesiekia toliau 17 šimt. Tai buvo kairysis puritonų sparnas, kuris padarė tą išradimą, kad valdymas gali būti suderintas su tolerancija, išradimas, kuris nėra žinomas rytams. Lindsay yra giliai teisingas, kai nurodo, kad tolerancija ar jos paneigimas yra tas esminis požymis, kuris skiria vakarų ir rytų demokratijos koncepcijas. Ir sakydami — „rytų“, mes nenorime apsiriboti vien sovietų „demokratija“. Ir mūsųose tos rytų „demokratijos“ dvasios įtakos, kuri nežino ar nenori žinoti tolerancijos, kuri demokratijoje temato priemonę priversti visus vienai galvoti, vienai tikėti, kuri nenori pripažinti ir gerbti kitų įsitikinimų, yra dar nemaža. Tos rytų „demokratijos“ esmė sudaro įsitikinimas „dėties neklaidingumu. Dogma, įsitikinimas, kad tik jo vieno pasaulėžiūra yra neklaidinga, vertė nebesiskaityti su kitų nuomoniomis ir kitų įsitikinimais, ir sudaro pagrindą bei pateisinimą jėgos bei prievartos panaudojimui. Bertraną Russell pagrįstai nurodo, kad tie, kurie dogmatiskai yra įsitikinę savo tiesų neklaidingumu, kokios jų intencijos pradžioje bebūtų, savytme pradeda siekti prievartos ir spaudos priemonių panaudojimo. Ir vakarų ir rytų pasaulėžiūros skirtumo klausimas gilioje esmėje yra ne kas kita, kaip klausimas tarp vienokių ar kitokių būdų pridengtos fizinės ar dvasinės diktatūros ir tolerancijos.

Čia nenagrinėjime vakarų demokratijos tolerancijos kilmės. Rusų filosofas Berdiajevas buvo pastebėjęs, kad demokratija yra tolerantiška tiek todėl, kad ji pametė tikė-

Ar ne pats metas savo tarpe turėti Mažosios Lietuvos atstovus?

— Kuri anglų visuomenės ir spaudos opinija Pabaltijo valstybių ateities reikais?

— Anglija yra gilių demokratišų tradicijų kraštas. Ji remia kiekvieną demokratiją, taigi ir Pabaltijo valstybių. Aš neabejoju, kad Anglijos visuomenės ir spaudos nuosirdžiausias mums linkėjimas — atsikurti nepriklausomybę. Jeigu Anglijoje ir negirdėti tokių viešų pareiškimų, kaip J.A.V.-bėse, tai tad dar nieko nereiškia. Anglija yra daugiau eksponuota valstybė Europos kontinento interesuose ir jos politinė pasąmonė diktuoja daugiau atsargumo pareiškimuose ir veiksmuose.

— Ką malonėtumėt palinkėti Vak. Vokietijos ir Austrijos tremtiniais lietuviais? — Kiek galint greičiau palikti Vak. Vokietiją ir Austriją. O kitur — vėl nenuilstamai dirbti tėvynės išvadavimo darbą. — Ką daugiau pareikštumėt tautiečiams tėvynėje ir išblaškytiems visame pasaulyje? — Aš turiu tik vieną pageidavimą — likime visi kovos dvasios lietuviais iki paskutinio savo širdies dužio. Nepasiduokime jokiam pasyvumui net ir tuo atveju, jeigu pasauliniai įvykiai eitų taip, kaip vieną

karlį „Mintyje“ papasakojo prof. E. Galvanauškas. Šitokia elga aš netikiu. Konfliktas tarp Rytų ir Vakarų linkme pasauliniai įvykiai žymiai greičiau vystysis, negu juos prof. E. G. numatė. Ir štai kodėl: Rytuose veikia agresyvinės ir dinaminės jėgos. Paskutinio karo metu jos išsielebavo ir darosi nebesuvaldomos. Vakaruose veikia saugaus instinktas, kuris jau pereinamavo į aktyvias apsaugos formas. Tuo būdu visas pasaulis virsto ginkluota stovykla. Nei ekonomiskai, nei politiskai, nei moraliskai šitokia būklė ilgainiui darosi neįmanoma. Si būklė turi būti kiek galint greičiau likviduota, nes priešingu atveju gresia netik mūsų kultūrai, bet ir visam pasauliui. Neišvengiamas visokių gyvenimo galas, jeigu įvykiai riedėtų pagal prof. E. G. numatymus. Nepamirškime moderniosios technikos, kuri kasdien vis labiau terorizuoja ir žmogų ir kurybą. Tat gerai žino Vakarų pasaulio tiek politikai, tiek mokslininkai. Jie žino, kad per ilgus dešimtis — lygus sąveikimui. Iš viso šito prašosi vienintelė išvada — iki kiek galint greito pasimatymo nepriklausomoje Lietuvoje! — baigė pasikalbėjimą diplom. ekon. St. Kuzminskas. (Pabaiga).

jimą į tiesą. Vakarų demokratijai tikrai nebedaro įspūdio tie aistringi įsitikinimai, kad kieno skelbiamų tiesų neklaidingumą, kurie praity patraukė ir tebetraukia šiandien dar deugelį fanatiškų pasekėjų. Garsus teisininkas ir teisės filosofas, J.A.V. aukščiausio teismo teisėjas Holmes teisingai savo metu buvo pastebėjęs, kad „laikais nugalai daugelį kovojančių tikėjimų.“ Tačiau ir vakarų laisvės ir tolerancijos tradicijos klausimas gal irgi yra meilės klausimas žmogui, tikėjimo klausimas ir žmogui, bet ne į žmones, grupes ar partijas.

Dar dėl mūsų spaudos / A. Merkells

Ivykusioji valiutos reforma daug ką verčia reformuotis, persitvarkyti, prisitaikyti prie naujos susidariusios būklės. Kas to neįstengs padaryti, tam bus sunku išsilaikyti.

Valiutos reforma taip pat verčia ir mūsų spaudoje persitvarkyti. Dalinė mūsų spaudos reforma — jau įvykęs faktas: laikraščiai sumažino savo kainas, kai kurie ir puslapių kiekį ar jo sąskaiton savo formatą. Tai daugiau išvirsinė reforma, kuri tolimesnis mūsų spaudos egzistencijos klausimo iš esmės dar neišsprendžia.

Si neišvengiama reforma laikraščio skaitytojo palankiai sau nuteikti, be abejo, negalėjo. Ir laikraščio skaitytojai, ir bendradarbiai, ir, pagaliau, jų leidėjai — redaktoriai malto, kad po valiutos reformos mūsų spaudoje gerokai sumenko. Tikėjime, kad tai laikinis jos sumenkimas ir galvokime, kaip greičiau jai iš to sunegalavimo palikti.

Man jau teko ne kartą ir iš eilinio skaitytojo ir iš uolaus spaudos platintojo išgirsti nuomonę, kad skaitytojų ir paties spaudos labui reikia laikraščio skaitėjų sumažinti, nes visi laikraščiai vistiek nepajėgia išsilaikyti.

— Kodėl jie visi nepajėgs išsilaikyti? — klausiu mūsų spaudos įkimu susisielojusio tautiečio.

— Skaitytojai visų laikračių nebepajėgs pirkti, — atkerta jis man nē nemirktelėjęs.

— Kodėl jų nebepirks: ar pinigų neturės, o gal noro skaityti? Dabar daugiau žmonių tarpaus ir, jei vieną kitą markeper savaitę spaudai skirs, ji pajėgs išsilaikyti, — stengiuos optimistiškai savo pokalbiniuką nuteikti dėl mūsų spaudos ateities.

— Taip tai taip, — lyg ir pritardamas lyg ir dvejojamas numykę tautietis. — Bet kuriems galams visus laikraščius bepirkti, jei juose daug tų pačių dalykų kartojama ir laikraščiai ateina pavaldę.

— Žinių pasikartojimai spaudoje neišvengiami. Jų sunku išvengti ir mūsų spaudai. Laikraščio vienas iš svarbiausių tikslų savo skaitytojui, kaip galima, greičiau kuo tiksliau žinių suteikti.

— Vot, vot, matai, — nekantraudamas pertraukė mane tautietis. — Pasakyk man, pats jau geriau žinai, ar laikraščio leidėjai-redaktoriai negalėtų susijungti ir išleisti laikraštį kasdien, tegu ir kasdien vis kitu vardu, kad tik laikraštis būtų su naujomis nesikartojančiomis žiniomis. Pamatytai tada, kiek žmonės jo išpirks.

— Idėja gal ir nebloga, bet labai sunkiai įgyvendinama. Jei „Mūsų Kelias“ vie-

čia keliamas klausimas svarbus ir vie-nokiu ar kitokiu būdu skubiai sprendinas. Jei šį klausimą greit ir sėkmingai pasiektų išspresti, mūsų spaudo greičiau atkustų.

Pirmiausia pasvarstykime klausimą, ar jau mes tiek daug laikračių turime, kad lengva širdimi galėtume jų skaityti mažinti. Aš buvau ir tebesu tos nuomonės, kad mes neperdaugusia laikračių turime ir, kiek galėdami, turime stengtis esamus laikraščius išlaikyti. Laikraštį įsteigti labai sunku, kai tuo tarpu jį sužlugdyti lengva. Tad patiems naikinti savo sukurtas kultūrinės institucijas būtų neprotinga.

Betgi jau nebe nuo šiandien aš taip pal esu tos nuomonės, kad mūsų spaudai reikalinga ir tam tikra reforma ir, būtent, jų turinio reforma. Laikraštis, kuris nori ne tik vegetuoti, bet ir tobulėti pirmiausia turi atsižvelgti į skaitytojų interesus. Juk laikraštis yra skiriamas skaitytojams ir skaitytojų pageidavimams jis turi būti jautrus. Ir skaitytojai ne be pagrindo kartais nusiskundžia mūsų laikračių monotoniskumu bei „anemiškumu. Pagaliau ir pačių redaktorių pasitarimuose spaudos konferencijų metu jau buvo akcentuota, kad mūsų laikraščiuose per daug jau kartojasi informaciniai pranešimai ir kitokia medžiaga.

Kaip to viso išvengti? Aš drįstu štai ką pasiūlyti: tegu mūsų laikračių leidėjai-redaktoriai tarpusavy susitaria ir nustato, kad kuris laikraštis turi daugiau dėmesio kreipti. Vienas iš esamų laikračių galėtų kuo daugiausia vietos skirti kultūriniam klausimams, antras bendruomeniniams, ir trečias pasaulinės politikos įvykių platesnei informacijai.

— Na, Tamstele, čia jokios Amerikos neatradai. Jei ne visai, tai panašiai jau ir dabar esama, — gali man prikišti kuris nors iš redaktorių.

Pasakysiu, kad taip iš tikrųjų nėra. Mūsų laikraščiuose yra per daug tos pat ar tik panašios medžiagos. Kol laikraščiai buvo didesni ir gausiau juose įvairios medžiagos, tolos bendrybės nekrito taip į akį ir skaitytojų neerzino. Dabar žmogus perskaitęs vieną laikraštį, maždaug tą patį randa ir kituose. O tuo tarpu tuose pat laikraščiuose pasigendama ir daug to, kas juose turėtų būti, o nėra. Pasiteisinti vietos stoka būtų ne visai tikslu. Vietos būtų galima surasti, šalinant laikraščio lygiagrečiųskas vietas.

DETROITE VĖL VEIKIA LIETUVIŲ RADIJAS

„Minties“ 68 Nr. buvo praegsta, kad buvo uždarytas lietuvių radijas Detroit. Dabar jau Amerikos lietuvių laikraščiai rašo, kad vėl gautas leidimas lietuviškai radijo programai transliuoti. Amerikos valdžios pareigūnai, patikrinę radijo programą, priėjo išvadą, kad transliacijos nėra probolėvikiškos ir toliau jas be teismo sprendimo leido.

Leidykla „Aistia“
(16) Kassel – Oberzwehren,
Mattenberg, Forty-second str. 3

Mintis

"The Thought" Lithuanian Newspaper
Authorized by US Army European Command Headquarters Civil Affairs Division * License No. UNDP 203 *
Appears 3 times weekly * Editor in Chief and Authorized Licensee J. Vasaitis, (13b) Memmingen, Postfach 2, US Zone, Germany * Population to be served 20,000 * Circulation 4,000 * Printed by Verlagsdruckerei Dietrich & Schuster GmbH, Memmingen, Schranneplatz 6.

Leista JAV Kariuomenės Vyriausios Būstinės Europoje • Licenzijos Nr. UNDP 203, Vyr. redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis. Redaktoriai: Hcnr. Zemelis ir St. Kalvaitis • Laikraštis leidžiamas pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais • Prenumerata Vokietijoje mėn. DM 3,—, Atskiras numeris 30 pf. • Į užsienį mėnesiui DM 4,— • Į Sovietų Sąjungą, Japoniją, ir Austriją laikraštis nesiunčiamas • Einam. sąskaita 1) Postschekkonto München 14210 ir 2) Volkbank Memmingen, Postfach 2, Telef. 2677. Nedarbo valandomis skambinti telef. 2546 • Spausdina Verlagsdruckerei Dietrich & Schuster GmbH, Memmingen, Schran-
nenplatz 6.

„M. nities" atstovas ir platiuntojas Anglijoje ir visose jos dominijose yra Fabijonas Neveravičius. 13 College St., Leicester England.